

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 993518/6

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק זר – אב"ד, הרב גדעון שריון, הרב דוד בירדוגו

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר אלעד זמיר)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מיכאל שיפמן)

הנדון: כתובה בשקלים ישנים, הצמדה ופיצוי גירושין

פסק דין

לפנינו תביעת כתובה של האישה.

רקע ועובדות

הצדדים נישאו בשנת תשמ"ב (1982), ומנישואין אלו נולדו להם שלושה ילדים, כולם בגירים. האישה כתב לאישה כתובה בסך מיליון שקלים ישנים.

בשנת תשס"ט (2009) עזב האישה את חדר השינה המשותף ועבר לגור בחדר נפרד. בשנת תשע"ד (2014) הגיש האישה תביעה בביהמ"ש לפירוק שיתוף ואיזון משאבים. לאחר מכן, באותה שנה, הגישה האישה תביעה לשלום בית, האישה סירב לשלום בית, וביה"ד כתב בהחלטה מיום 15/11/2014 כי תביעתה לשלום בית אינה כנה כלל. בשנת תשע"ה (2015) הגיש האישה תביעה לגירושין, וכעבור כחצי שנה, בתחילת תשע"ו, התגרשו הצדדים.

התקיימו עד כה שני דיונים בעניין הכתובה.

בסוף הדיון השני ביקש ביה"ד ברוב דעות משני הצדדים לסכם את טענותיהם, ולאחר מכן יינתן פסק דין.

הצדדים הגישו סיכומים, ולהלן תמצית דבריהם כפי שעולה מהחומר שבתיק.

טענות האישה

א. האישה עזב את האישה וסירב לישון עמה בחדר אחד. הוא הודה בכך בדיון, ונמצא שהוא מרד.

ב. האישה הגיש תביעה לפירוק שיתוף בבית המשפט, כלומר פתח בהליכים משפטיים לקראת גירושין. הוא גם סירב לשלום בית כאשר האישה פתחה תיק שלום בית, והוא זה שבסופו של דבר פתח תיק גירושין. לפיכך אין ספק שהאישה מורד, ולכל הפחות נטל הראיה מוטל על כתפיה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ג. למרות שהכתובה נכתבה בשקלים ישנים יש להצמיד אותה למדד לאור פסיקה בעניין, ולחייב את האיש ביותר מ-500,000 ₪.
- ד. יצוין שהאישה משלמת לאיש מחצית מהפנסיה שלה מדי חודש בחודש לפי פסיקת בית המשפט ובניגוד להלכה, בעוד האיש אינו משלם לה דבר, היות שאין לו כמעט פנסיה.

טענות האיש

- א. האישה מרדה בבעל, סירבה לקיים עמו יחסי אישות, ובעקבות זאת עזב האיש את חדר השינה ובסופו של דבר הגיש תביעות לפירוק שיתוף ולגירושין.
- ב. האישה רדתה בבעלה, בקושי נתנה לו כסף וכו'.
- ג. אין להצמיד את הכתובה למדד לאור פסיקה בעניין.
- ד. אין לפסוק לאישה פיצויי גירושין, היות שבבתי הדין לא נהוג לפסוק פיצויי גירושין. מלבד זאת, פיצויי הגירושין שייכים במקום שהאישה מבקשת שלום בית באמת, וכדי לשכנע אותה להתגרש יש לפסוק לה פיצויי גירושין, ובמקרה דנן קבע ביה"ד כי תביעת האישה לשלום בית אינה כנה.
- ה. דברי האישה בעניין תשלום מחצית הפנסיה אינם צודקים כלל, שהרי מנגד היא נטלה בזמנו את כספי הפיצויים שקיבל האיש לאחר שפוטר ממקום עבודתו.

דיון והכרעה

מי המורד

לדברי האישה, האיש הוא זה שעזב את חדר השינה המשותף והביא לקלקול הנישואין, ולפיכך מגיעה לה כתובה ותוספת.

אך גם אם נקבל את דברי האיש שהאישה סירבה לקיים עמו יחסי אישות, ובעקבות זאת עזב את חדר השינה, למרות זאת אינה נחשבת מורדת כפי שנבאר.

במקרה דנן לא טען האיש שבשלב שבו נפרדו לחדרים שונים היה זה מחמת שהאישה מאסה בו. לכן אין לדונה אלא כמורדת בעינא ליה ומצערנא ליה. יתכן שבשלב זה היה אפשר להציל את הבית ולהניא אותה ממרידתה, ולעשות לה את הסדר האמור בפוסקים. אך האיש לא פנה לבית הדין אלא בחר לעבור לחדר אחר, ובסופו של דבר הגיעו לאן שהגיעו.

לפיכך לא הפסידה את כתובתה.

כאמור, כל זה אם נקבל את דברי האיש, וכל שכן אם נקבל את גרסת האישה, שהאיש בחר לעזוב את החדר מפני שלדבריו היא נוחרת.

לאור זאת הבעל הוא זה שפירק את מסגרת הנישואין. לפיכך הוא חייב במלוא הכתובה והתוספת.

הצמדת הכתובה

בעניין ההצמדה, מצאנו מחלוקת בין הפוסקים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יש שכתבו שיש להצמיד את הכתובה מחמת שכן אומדן הדעת של החתן והכלה, שאם לא כן נמצא שפעמים משלם לה סכום נמוך עד כדי גיחוך, עיין פסה"ד של הרב לביא שציטט ב"כ האישה בסיכומיו שכתב שבוודאי החתן רוצה בכבוד הכלה ורוצה להתחייב לה כתובה בעין יפה. כיו"ב גם עולה מתוך דברי המהרשד"ם חו"מ סימן עה, וזה לשונו:

"וגם יש לנו לומר כי לא הפסיד המלוה או המוכר בשביל שלא התנה כיון דהוי דבר דלא שכיח כפי מה שאומרים כל העולם שלא נשמע מעולם שיעשה מלך ממלכי תוגרמה דבר כזה שיכריז ויקפיד בירידת שיווי המטבעות כמו שהיה אפשר שהיו עושים כן במלכות בזמן התלמוד מה שאין כן במלכות הזה, ואם כן יש לומר דהוי כאלו התנה כיון דמה שלא התנה לפי שלא היה עולה בדעתו."

אך יצוין שהמהרש"ך (חלק א סימן סב), הראנ"ח (חלק א סימן קד) ומהר"ם אלשיך (סימן עד) חלקו על המהרשד"ם. ועיין גם בספר מחנה אפרים (הלכות מלווה ולווה דיני ריבית סימנים כה – כו). גם עיין בעניין זה בספר מעשה בית דין (חלק א חו"מ סימן ו), וכן בספר בדבר המשפט להגאון רבי דוד בירדוגו בעניין הצמדת הכתובה.

בנדון דידן אם נצמיד את הכתובה למדד המחירים נקבל לפי המחשבון שבאתר הלמ"ס, נכון ליום 2/12/2018, סך של 523,795.56 ₪.

פיצוי גירושין

גם אם נפסוק כדעות שאין להצמיד, בנדון דידן יש לפסוק פיצויי גירושין. נאמרו כמה נימוקים בפוסקים למנהג של פיצויי גירושין. אחד מהם הוא כמו שהזכיר ב"כ האישה בסיכומיו, כדי לשכנע את האישה להתגרש, אך זה לא שייך בנדון דנן. אך יש נימוק נוסף, במקרה שהכתובה זעומה, כפי שקרה ברבות השנים לגבי הכתובות שהיו נהוגות בישראל, לתת לאישה השלמה ראויה לכתובה, שלא תצא בשן ועין מהגירושין, עיין מאמרו של ד"ר זרח ורהפטיג בסיני (גיליון צ"ח, 1986).

אמנם מאז החל חוק יחסי ממון בין בני זוג, ואף קודם לכן, כשהתחילה הלכת השיתוף, פחת מאוד הצורך בפיצויי גירושין, שהרי האישה מקבלת מחצית מהרכוש, ואינה יוצאת חסרת כל, אך בנדון דנן לא זו בלבד שכתובת האישה עם התוספת נמוכים עד מאוד, סך של 1,000 ₪ בלבד, עוד חויבה לשלם לאיש בביהמ"ש מחצית מהפנסיה שלה, ונמצא שאישה זו זנה ופרנסה את האיש בזמן נישואיהם, ועם הגירושין לא רק שאינה מקבלת כתובה אלא עוד חויבה לשלם לאיש "משכורת" חודשית!

לפיכך נראה לפסוק לאישה פיצויי גירושין. מכיוון שככל הנראה אין לאיש כסף לשלם את הפיצוי, נראה לביה"ד בהתחשב במכלול החומר שבתיק, ובאיזון המשאבים הכללי ובהתחשב בתוחלת החיים הממוצעת, כי האיש ישלם לאישה בכל חודש סך של 1,800 ₪ לחודש עד סוף ימיה. סך זה יהיה צמוד למדד המחירים.

מסקנות

א. האיש חייב בכתובת האישה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. יש להצמיד את הכתובה למדד, ולכל הפחות לפסוק פיצויי גירושין, ולפיכך על האיש לשלם לאישה סך של 1,800 ש"ח לחודש בכל יום ראשון לחודש הלוועזי, צמוד למדד המחירים.

פס"ד ניתן לפרסום בהשמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום כ"ז בכסלו התשע"ט (05/12/2018).

הרב דוד בירדוגו

הרב גדעון שריון

הרב יצחק זר – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה